

Lisszaboni kilátások

Új döntési mechanizmus a Miniszterek Tanácsában és ezek hatása Magyarországra

Kóczy Á. László

`koczy@econ.core.hu`

MTA Közgazdaságtudományi Intézet – Óbudai Egyetem

Rajtunk a sor! Gazdasági Kormányzás az Európai Unióban
2010. november 26.

Tartalom

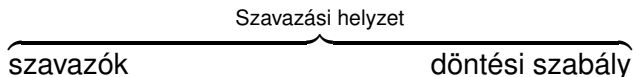
- Szavazási helyzetek
- Mi a hatalom?
- Szavazás az EU Miniszterek tanácsában
- A Lisszaboni Szerződés szavazási reformja
- A reform hatása Magyarország uniós befolyására

Tartalom

- Szavazási helyzetek
- Mi a hatalom?
- Szavazás az EU Miniszterek tanácsában
- A Lisszaboni Szerződés szavazási reformja
- **A reform hatása Magyarország uniós befolyására**

Szavazási helyzet

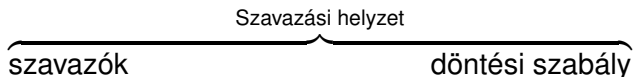
Példa: Részvénytársaság közgyűlése.

- Egy döntés és annak ellenkezője csak úgy születhet, ha valaki megváltoztatta a véleményét.
- Egy mindenki által támogatott javaslat elfogadásra kerül.
- Egy kellő támogatással bíró javaslat további támogatók esetén is elfogadásra kerül.

Egyszerűsített model:

- nincs tartózkodás
- nincsenek ideológiák
- koalíciós tárgyalásokat nem modellezzük

Szavazási helyzet

Példa: Részvénytársaság közgyűlése.

- Egy döntés és annak ellenkezője csak úgy születhet, ha valaki megváltoztatta a véleményét.
- Egy mindenki által támogatott javaslat elfogadásra kerül.
- Egy kellő támogatással bíró javaslat további támogatók esetén is elfogadásra kerül.

Egyszerűsített model:

- nincs tartózkodás
- nincsenek ideológiák
- koalíciós tárgyalásokat nem modellezzük

Súlyozott szavazás

- Szavazók
- Szavazónként súly, vagy súlyok (pl. a birtokolt részvények száma)
- Döntési kvóta (pl. részvények kétharmada)
- Játékelméleti modellel, egyszerű kooperatív játékokkal modellezzük.

Példa:

- Társasház közgyűlése
- 4 lakás: 130, 105, 105 és 60 m²
- Egyszerű többség (legalább 201 m²)

Súlyozott szavazás

- Szavazók
- Szavazónként súly, vagy súlyok (pl. a birtokolt részvények száma)
- Döntési kvóta (pl. részvények kétharmada)
- Játékelméleti modellel, egyszerű kooperatív játékokkal modellezzük.

Példa:

- Társasház közgyűlése
- 4 lakás: 130, 105, 105 és 60 m²
- Egyszerű többség (legalább 201 m²)

Szavazási hatalom

Mi egy szavazó befolyása a döntésekre?!

szavazási hatalom $\neq$ szavazati arány!

Társasház (kvóta= 201)

	m ²		m ²		m ²
A	130	AB	235	ABC	340
B	105	AC	235	ABD	295
C	105	AD	190	ACD	295
D	60	BC	210	BCD	270
		BD	165	ABCD	400
		CD	165		

Szavazási hatalom

Mi egy szavazó befolyása a döntésekre?!

szavazási hatalom $\neq$ szavazati arány!

Társasház (kvóta= 201)

	m ²		m ²		m ²
A	130	AB	235	ABC	340
B	105	AC	235	ABD	295
C	105	AD	190	ACD	295
D	60	BC	210	BCD	270
		BD	165	ABCD	400
		CD	165		

Szavazási hatalom

Mi egy szavazó befolyása a döntésekre?!

szavazási hatalom $\neq$ szavazati arány!

Társasház (kvóta= 201)

	m ²		m ²		m ²
A	130	AB	235	ABC	340
B	105	AC	235	ABD	295
C	105	AD	190	ACD	295
D	60	BC	210	BCD	270
		BD	165	ABCD	400
		CD	165		

Szavazási hatalom

Mi egy szavazó befolyása a döntésekre?!

szavazási hatalom $\neq$ szavazati arány!

Társasház (kvóta= 201)

	m ²		m ²		m ²
A	130	AB	235	ABC	340
B	105	AC	235	ABD	295
C	105	AD	190	ACD	295
D	60	BC	210	BCD	270
		BD	165	ABCD	400
		CD	165		

Szavazási hatalom

Mi egy szavazó befolyása a döntésekre?!

szavazási hatalom $\neq$ szavazati arány!

Társasház (kvóta= 201)

	m ²		m ²		m ²
A	130	AB	235	ABC	340
B	105	AC	235	ABD	295
C	105	AD	190	ACD	295
D	60	BC	210	BCD	270
		BD	165	ABCD	400
		CD	165		

A-B-C szerepe
azonos.
D sohasem dönt.

P-hatalom A hatalom, mint “díj”. *Relatív.*

I-hatalom Hatalom, mint befolyás. *Abszolút.*

Hatalmi mérték

Hatalmi mérték

A szavazási hatalom *a priori* mértéke.

Hatalmi mérték

Hatalmi mérték

A szavazási hatalom *a priori* mértéke.

Hatalmi index

Normalizált (%-os) hatalmi mérték.

Hatalmi mérték

Hatalmi mérték

A szavazási hatalom *a priori* mértéke.

Hatalmi index

Normalizált (%-os) hatalmi mérték.

Banzhaf-mérték

$$\psi_i = \frac{\eta_i(\mathbf{v})}{2^{n-1}},$$

Banzhaf-index

$$\beta_i = \frac{\eta_i(\mathbf{v})}{\sum_{j \in N} \eta_j(\mathbf{v})},$$

$\eta_i(\mathbf{v}) =$ azon koalíciók száma, ahol i kritikus.

Hatalmi mérték

Hatalmi mérték

A szavazási hatalom *a priori* mértéke.

Hatalmi index

Normalizált (%-os) hatalmi mérték.

Banzhaf-mérték

$$\psi_i = \frac{\eta_i(\mathbf{v})}{2^{n-1}},$$

Banzhaf-index

$$\beta_i = \frac{\eta_i(\mathbf{v})}{\sum_{j \in N} \eta_j(\mathbf{v})},$$

$\eta_i(\mathbf{v})$ = azon koalíciók száma, ahol i kritikus.

Shapley-Shubik index

$$\phi_i = \frac{\sum_{S \subseteq N} (|S| - 1)! (|N| - |S|)! (v(S) - v(S \setminus \{i\}))}{|N|!}$$

Szavazás Lisszabon előtt

Minősített többségi szavazás

- országonként súlyok
- súlyokra, népességre vonatkozó *kvóták*
- egy javaslat elfogadható, ha támogatja
  - 1 a súlyozott minősített többség,
  - 2 a népesség minősített többsége,
  - 3 az országok többsége.

- 1 Nagyok →← kicsik
- 2 Magas kvóták – kevés döntés
- 3 Önkényes, igazságtalan súlyok

Szavazás Lisszabon előtt

Minősített többségi szavazás

- országonként súlyok
- súlyokra, népességre vonatkozó *kvóták*
- egy javaslat elfogadható, ha támogatja
  - 1 a súlyozott minősített többség,
  - 2 a népesség minősített többsége,
  - 3 az országok többsége.

- 1 Nagyok →← kicsik
- 2 Magas kvóták – kevés döntés
- 3 Önkényes, igazságtalan súlyok

Miniszterek Tanácsa 1958.

EGK MT, 1958.

Ország	súly
Németország	4
Franciaország	4
Olaszország	4
Belgium	2
Hollandia	2
Luxemburg	1
<i>Quota</i>	<i>12</i>

European Economic Community, 1958

Miniszterek Tanácsa 1958.

EGK MT, 1958.

Ország	súly
Németország	4
Franciaország	4
Olaszország	4
Belgium	2
Hollandia	2
Luxemburg	1
Quota	12

$$\beta = \left(\frac{5}{21}, \frac{5}{21}, \frac{5}{21}, \frac{3}{21}, \frac{3}{21}, 0 \right)$$

European Economic Community, 1958

Lisszaboni Szerződés

Cél

- Igazságosabb rendszer
- Könnyebb döntések
- Hosszú távú koncepció

Súlyok helyett

- 1 létszám (55%) és népesség (65%) szerinti többség, avagy
  - 2 legfeljebb 3 ellenző
- A *népesség* szerepe nő. → Demográfiai folyamatok!
  - 6× döntési valószínűség.
  - Nem igazságosabb, mint a *Jagellói Kompromisszum*.

Lisszaboni Szerződés

Cél

- Igazságosabb rendszer
- Könnyebb döntések
- Hosszú távú koncepció

Súlyok helyett

- 1 létszám (55%) és népesség (65%) szerinti többség, avagy
  - 2 legfeljebb 3 ellenző
- A *népesség* szerepe nő. → Demográfiai folyamatok!
  - 6× döntési valószínűség.
  - Nem igazságosabb, mint a *Jagellói Kompromisszum*.

Lisszaboni Szerződés

Cél

- Igazságosabb rendszer
- Könnyebb döntések
- Hosszú távú koncepció

Súlyok helyett

- 1 létszám (55%) és népesség (65%) szerinti többség, avagy
  - 2 legfeljebb 3 ellenző
- A *népesség* szerepe nő. → Demográfiai folyamatok!
  - 6× döntési valószínűség.
  - Nem igazságosabb, mint a *Jagellói Kompromisszum*.

Lisszaboni Szerződés

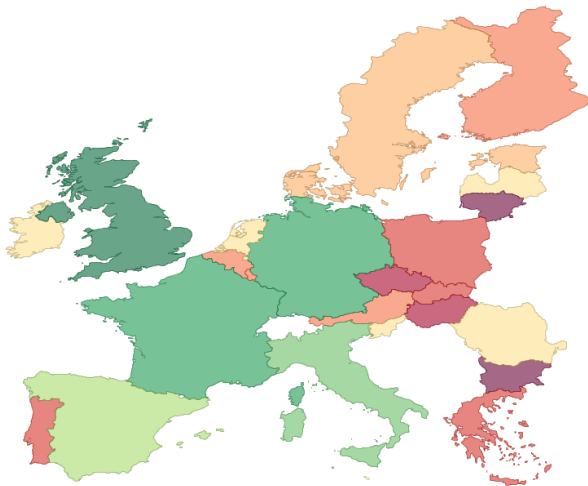
Cél

- Igazságosabb rendszer
- Könnyebb döntések
- Hosszú távú koncepció

Súlyok helyett

- 1 létszám (55%) és népesség (65%) szerinti többség, avagy
  - 2 legfeljebb 3 ellenző
- A *népesség* szerepe nő. → Demográfiai folyamatok!
  - 6× döntési valószínűség.
  - Nem igazságosabb, mint a *Jagellói Kompromisszum*.

A hatalom relatív változása

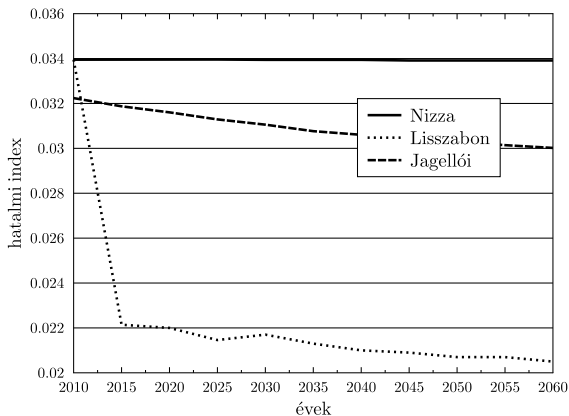
Kartogram: A területek relatív változása megfelel a Shapley-Shubik indexek változásának.

A reformok hatása Magyarországra

Magyarország közepes méretű, csökken a népessége

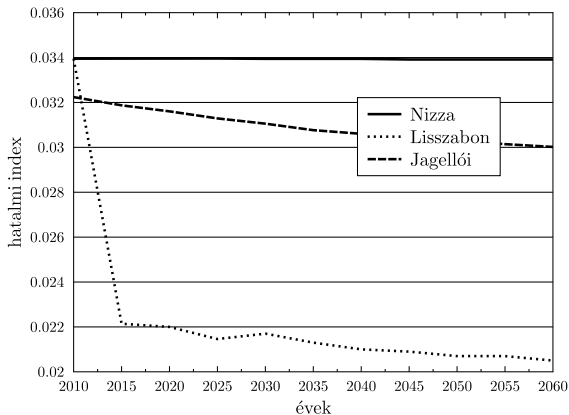
A reformok hatása Magyarországra

Magyarország közepes méretű, csökken a népessége

A reformok hatása Magyarországra

Magyarország közepes méretű, csökken a népessége

Elsőként ratifikálta.

Konklúzió

Összefoglalás

- Szavazati arány $\neq$ hatalmi arány.
- Mo. befolyása aránytalanul nagy volt, most túl kicsi lesz.
- A veszteség forintosítható (eurósítható).
- Fontos a népeségpolitika.

Nyitott kérdések

- A népeség és a hatalmi befolyás kapcsolata.
- Hálózati (konvex) játékok:
vannak akik *mindig* együtt szavaznak?
- Stratégiai szavazási játékok:
kikkel *érdemes* együtt szavazni?

Konklúzió

Összefoglalás

- Szavazati arány $\neq$ hatalmi arány.
- Mo. befolyása aránytalanul nagy volt, most túl kicsi lesz.
- A veszteség forintosítható (eurósítható).
- Fontos a népeességpolitika.

Nyitott kérdések

- A népeesség és a hatalmi befolyás kapcsolata.
- Hálózati (konvex) játékok:
vannak akik *mindig* együtt szavaznak?
- Stratégiai szavazási játékok:
kikkel *érdemes* együtt szavazni?

Konklúzió

Összefoglalás

- Szavazati arány $\neq$ hatalmi arány.
- Mo. befolyása aránytalanul nagy volt, most túl kicsi lesz.
- A veszteség forintosítható (eurósítható).
- Fontos a népességpolitika.

Nyitott kérdések

- A népesség és a hatalmi befolyás kapcsolata.
- Hálózati (konvex) játékok:
vannak akik *mindig* együtt szavaznak?
- Stratégiai szavazási játékok:
kikkel *érdemes* együtt szavazni?

Konklúzió

Összefoglalás

- Szavazati arány $\neq$ hatalmi arány.
- Mo. befolyása aránytalanul nagy volt, most túl kicsi lesz.
- A veszteség forintosítható (eurósítható).
- Fontos a népességpolitika.

Nyitott kérdések

- A népesség és a hatalmi befolyás kapcsolata.
- Hálózati (konvex) játékok:
vannak akik *mindig* együtt szavaznak?
- Stratégiai szavazási játékok:
kikkel *érdemes* együtt szavazni?

Konklúzió

Összefoglalás

- Szavazati arány $\neq$ hatalmi arány.
- Mo. befolyása aránytalanul nagy volt, most túl kicsi lesz.
- A veszteség forintosítható (eurósítható).
- Fontos a népeségpolitika.

Nyitott kérdések

- A népeség és a hatalmi befolyás kapcsolata.
- Hálózati (konvex) játékok:
vannak akik *mindig* együtt szavaznak?
- Stratégiai szavazási játékok:
kikkel *érdemes* együtt szavazni?

Konklúzió

Összefoglalás

- Szavazati arány $\neq$ hatalmi arány.
- Mo. befolyása aránytalanul nagy volt, most túl kicsi lesz.
- A veszteség forintosítható (eurósítható).
- Fontos a népeségpolitika.

Nyitott kérdések

- A népeség és a hatalmi befolyás kapcsolata.
- Hálózati (konvex) játékok:
vannak akik *mindig* együtt szavaznak?
- Stratégiai szavazási játékok:
kikkel *érdemes* együtt szavazni?

Konklúzió

Összefoglalás

- Szavazati arány $\neq$ hatalmi arány.
- Mo. befolyása aránytalanul nagy volt, most túl kicsi lesz.
- A veszteség forintosítható (eurósítható).
- Fontos a népeségpolitika.

Nyitott kérdések

- A népeség és a hatalmi befolyás kapcsolata.
- Hálózati (konvex) játékok:
vannak akik *mindig* együtt szavaznak?
- Stratégiai szavazási játékok:
kikkel *érdemes* együtt szavazni?